

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХІХ, БРОЙ 22

СОФИЯ, 16-30 НОЕМВРИ 2018 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Интервю

• Религиозно обучение без Църквата е градеж на пясъчна основа

стр. 6-7

• Личността на архим. Евтимий Сапунджиев – симбиоза на остър ум и аскетичен живот

стр. 1, 3

Гласът на св. отци

Св. Максим Изповедник
Въведение Богородично

стр. 1, 4-5

Църковно изкуство

Време за преоткриване на православното българско академично църковно изкуство на ХХ век

стр. 7

Гласът на св. отци

Въведение Богородично

Свети Максим Изповедник

Дължни сме да уверим, че всичко онова, което ще напишем и разкрием тук, е сигурно и достоверно, защото произлиза от верни свидетели, от кръга (си-наксиса) на Христовите приятели [през земния Му живот].

В началото ще се опрем на светите евангелисти и апостоли, а после на светите и богоносни отци, чийто слова са изпълнени с всяка мъдрост, писани под благодатта на Светия Дух, а пък делата им – красиви и богоприятни. Това са светите Григорий Неокесарийски Чудотворец, Атанасий Велики Александрийски, блажени Григорий Нисийски и Дионисий Ареопазит, и други, подобни тям по святост и еднородност. И ако споменем нещо от апокрифите, то ще е само онази сигурна истина, която е освободена от заблудата и е доказана вече от светите отци, които упоменахме.

Така истинно свети Григорий Нисийски говори следното [за Пресвета Богородица]: „Както прочетох в една апокрифна книга, имало е нещо достойно за внимание във възпитанието ѝ, по отношение на закона, а пък бащата на Пресветата Дева Мария бил известен със своята добронамереност“ (Слово за Рождество Христово, РГ 46, 1137D).

Името му било Йоаким, от дома на Давид – царя и пророка, а пък жена му била Анна. Йоаким останал бездетен до своята старост, защото съпругата му била неплодна. При това съгласно Мойсеевия закон, се ограничавало да ѝ бъдат оказвани същите почести като на жените, които са раждали, а и такава впрочем въобще не се отдавали на лишените от деца жени.

Въпреки всичко Йоаким и Анна били уважителни и

почтителни хора, и то както подобава – и на дело, и на слово. А били и знатни, защото произхождали от рода на Иуда и на Давид, и били потомци на царете.

Както се знае, домовете на Иуда и на Левий се били слели и по този начин свещенството и царуването се били смесили. И наистина, така е и записано, както за Йоаким, също и за Йосиф, за когото Пресветата Дева била съдена. И въпреки че от една страна, съвсем директно се споменава, че те са били „от дома и родината на Давид“ (Мт 1:20; Лк 2:4), в същото време те и гвямата били причастни по природа (на произхода си) на Давид, а по закон – на Левит. Съобщава се също така, че блажената Анна била младочка, избрана от същия племенен род. Това означавало, че Царят, който ще се роди от гвщеря им, ще бъде и Велик Архиперей, а Той се оказал дори Богочовек.

Само че липсата на чеда дълбоко опечалявала уважителните и почитателни родители на Приснодевата заради упреците от страна на безразсъдни мъде, понеже според Мойсеевия закон на тях като бездетни не им се полагало да принасят дарове в храма.

На стр. 4

АКАДЕМИЧНИ НОВИНИ

Богословският факултет на СУ тържествено отбеляза паметта на архимандрит Евтимий Сапунджиев

Богословският факултет на СУ организира тържествено честване по повод 75-годишнината от кончината на първия професор и ректор на висшата ни духовна школа – архимандрит Евтимий Сапунджиев. То се състоя в Копривщица, родното място на изявения духовник, където през 1943 г. е и погребан. Инициативата на Богословския факултет бе осъществена с благословението на Негово Високопреосвященство Пловдивския митрополит Николай, както и в сътрудничество с управата на град Копривщица.

Денят не бе избран случайно. На 1 ноември, когато отбелязваме Деня на народните будители, към единствения град-музей в България, разположен в живописна долина на Средна гора, се отправиха четиридесетина богослови – преподаватели, докторанти и студенти, за да покажат своето уважение и почит към духовника, отдал целия си живот на богословската наука и Църквата.

Сред пътуващите бяха цялото деканско ръководство на факултета: деканът проф. д-р Александър Омарчевски и зам.-деканите доц. д-р Димо Пенков, доц. д-р Павел Павлов и доц. д-р Ивайло Найденов.

Празничната програма започна с отслужването на св. Литургия в храм „Успение Богородично“ в Копривщица. Тя бе възглавена от Негово Високоблагоевество ставр. ик. Добромир Костов, ректор на Пловдивската духовна семинария и на Пловдивската духовна академия. Заедно с него съслужиха духовниците от Пловдивска епархия и прот. д-р Сава Кокудев, преподавател в Богословския факултет на СУ и ефимерий на ака-

демичния параклис.

На певницата застанаха изпълнителите от Източния хор на Богословския факултет, ръководени от д-р Любомир Игнатов, преподавател по източно-църковно пение във висшата духовна школа. Към тях се присъединиха и преподавателите от Пловдивската духовна семинария.

В духовно единство и молитвеност премина богословното време в храма, при което богослови от двете духовни школи – Богословския факултет на СУ и Пловдивската духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий“, отдадоха почит

на първия ректор на Пловдивската духовна семинария (1915-1922), първи професор-основател на катедрата „Систематическо богословие“ и на новосъздадения Богословски факултет и негов декан в периода 1924-1925 г.

След литургията, по време на която бе отправено заупокойно прошение за архим. Евтимий Сапунджиев, църковното изпълнение се отправи към гроба на изявения богослов и духовник, който се намира зад олтарната апсида на храма.

Там бе отслужена панихида за народния будител, поставил основата на българското богословско образование.

На стр. 3

ХРОНИКА

От България

Шест години от кончината на патриарх Максим

На 6 ноември в Троянската св. обител, където е положено тялото на приснопаметния Български патриарх Максим, бе отбелязана годишнината от кончината на блаженпочившия първоиерарх на родната ни Църква.

Заупокойната св. Литургия бе възглавена от Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум.

В края на богослужението Негово Светейшество патриарх Неофит се обърна със слово за блаженпочившия патриарх Максим.

„Отново си спомняме за благия старец, който с много любов, благост и твърдост повече от четири десетилетия премъдро направляваше църковния живот у нас, в условията на всевъзможни изпитания за вярата и за единството на светата ни Църква, и който с архипастирското си дело винаги остана в църковната и народностната ни памет като образец за истински духовник и пример за подражание от всички нас – неговите благодарни и признателни чедра“, каза

той. И допълни, че „историята на Православната ни църква и паметта на бъдещите поколения тепърва предстои да разкриват и оценяват неговото монашеско и архиерейско служение, което според Божия промисъл е било определено да премине през различни общественно-политически епохи и през много и големи изпитания, които той приемаше с дълбоко смирение, чиста вяра и непомрачена надежда в Божиите обещания“.

После Негово Светейшество възглави панихидата в памет на блаженпочившия Български патриарх Максим, от кончината на когото се изпъл-

ват шест години. Патриарх Неофит съслужи с митрополитите: Великотърновски Григорий, Ловчански Гавриил, Пловдивски Николай, Доростолски Амвросий, Западно- и Средноевропейски Антоний, Варненски и Великопреславски Йоан, Неврокопски Серафим, Русенски Кириак, Врачански Григорий, Видински Даниил, както и епископите: Велички Сионий – игумен на Троянската обител, Българоградски Поликарп – викарий на Софийския митрополит, и Мелнишки Герасим – гл. секретар на Св. Синод.

Ангел
КАРАДАКОВ

Празник в Чекотинския манастир „Св. архангел Михаил“

Един от най-древните манастири в Ловчанска епархия – Чекотинската света обител, отбелязва своя празник на 8 ноември, отреден от св. Православна църква като ден за почит на Събора на архистратиг Михаил и другите небесни безплътни сили. Сред превратностите на времето, многото опожарявания и изпитания, днес манастирът е сред днешна на духовността, като в него се служи по светогорски устав.

В навечерието на празника в манастира присъства Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил. Бе отслужено вечерно богослужение и прочетен акастиът на св. архангел Михаил.

На следващия ден митрополит Гавриил оглави светата Литургия в съслужение с игумена на манастира йеромонах Михаил, ст. ик. Борис Петров, архиерейски наместник на Ботевградска духовна околия, и дякон Мартин Йотов.

Множество миряни извънпанихидата на светата обител за празника.

В проповедта си владиката разказа накратко историята на манастира,

поздрави всички за празника и игумена отец Михаил по случай именния му ден. Владиката припомни, че когато Бог сътворил небето (под което в Библията се има предвид духовния свят), гордостта е станала причината най-високопоставеният ангел – Денница, който бил надарен от Бога с най-високи качества – да бъде свален от Небесата заедно с последвалите го една трета от ангелските чинове. Това било сторено от св. архистратиг Михаил, който застанал начело на останалите верни на Бога ангели и възкликнал: „Кой е като Бога!“ Човекът бил сътворен от Господ с високото призвание да замести в Божие домостроителство отпадналия най-висок ангелски чин.

Архиепископът изтъкна, че

именно гордостта е причината за случаете на разкол и ереси в Църквата.

Владиката припомни също така и едно от чудесата, извършени от предводителя на небесното войнство – чудото в Хони, фрагмент от което е изобразено в манастирската църква. В края на св. Литургия владиката раздаде на присъстващите иконки.

В манастирския двор след богослужението бе отслужен водосвет и раздаден курбан.

И на следващия ден – 9 ноември – деня, отреден за прослава на един от най-почитаните съвременни светци – св. Нектарий Егински, чието име носи и монах Нектарий от братството на св. обител, митрополит Гавриил отслужи св. Литургия.

Ловчанска митрополия

В Обрадовския манастир тържествено бе почетена паметта на св. Мина

На 11 ноември Православната църква отбелязва паметта на св. великомъченик Мина, особено почитан от нашия благочестив народ.

Обрадовският манастир, край София, носи името на този дивен Христов воин и мъченик. Поради това, с благословението на Негово Светейшество Софийския митрополит и Български патриарх Неофит, светата обител бе посетена от Негово Преосвещенство Белоградчишки епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, който оглави възкресната тържествена света Литургия в деня на св. великомъченик Мина.

В светата Литургия съслужиха пропътуемите Борис Петров, игумен на мана-

Епископ Поликарп произнесе поучително слово, като призова всички в единомислие и любов да прегърнат примера на св. Мина и подражавайки му в доброто и полезното, да вървят достойно по пътя на спасението и вечния живот.

На празника бе отправена молитва и за всички загинали български воители през Първата световна война, тъй като на 11 ноември се навършват 100 години от края на тази жестока човешка трагедия.

В 13 ч. камбаните на Обрадовския манастир „Св. Мина“, митрополитския храм „Св. Неделя“, старинния храм „Св. Петка“ и храм „Св. св. Кирил и Методий“ огласиха с празничен звън града, отбелязвайки 100-годишнината от края на Първата световна война.

Хиляди православни християни от столицата и гости се стекоха в манастира, за да почетат паметта на св. Мина и да благодарят на Бога, че им е дал такъв молитвен приятел, помощник и възновител в радости и беда.

Софийска
митрополия

Молебен за загиналите в автомобилни катастрофи по случай Световния ден за възпоменаване на жертвите

На 18 ноември, 9 Неделя след Неделя подир Въздвижение, с благословението на Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай, в митрополитския храм „Св. вмъца Марина“ Знеполският епископ Арсений възглави светата Литургия.

В съслужение с епископа бяха свещеноиконом Деян Стоенчев, ставр. ик. Йордан Митков, ик. Виктор Христов, прот. Димитър, свещ. Ангел и митрополитският дякон Ангел Ангелов.

Смесеният хор при храма под диригентството на Росица Димова изпълни литургичните песнопения.

Негово Преосвещенство произнесе слово, в което разясни притчата за богатия човек от прочетения евангелски текст. Каго изтъкна, че материалното богатство не е способно да удължи годините на нашия живот. Когато човек осъзнае немощта на своите сили пред лицето на Бога, тогава той полага основите

на правия път. Човек е призван да се труди, в това число преумножавайки своите материални възможности, но никога и при никакви обстоятелства той не е в правото си да поставя в центъра на живота си своята човешка и материална сила.

По случай Световния ден за възпоменаване жертвите от пътнотранспортни произшествия, след края на светата Литургия бе отслужена заупокойна молитва в памет на загиналите участници в движението по пътищата.

Пловдивска
митрополия

Богословският факултет на СУ тържествено отбеляза паметта на архимандрит Евтимий Сапунджиев

От стр. 1

След хапка ароматна погача и вкусно жито, многостовното богословие се отпрати към салона на „Старото училище“ в Копривница, където по повод 75-ата годишнина от кончината на архимандрит Евтимий се състоя научна конференция на тема „Проф. архим. д-р Евтимий Сапунджиев (1884-1943 г.): живот, църковна и академична дейност“.

Преди началото на форума кметът на Копривница Генчо Герданов приветства високите гости и връчи почетния знак на града на проф. д-р Александър Омарчевски – декан на БФ, и зам.-декана Димо Пенков.

Конференцията в памет на архимандрит Евтимий бе открита от проф. д-р Ал. Омарчевски и ст. ик. Добромир Костов – ректор на Пловдивската духовна академия.

С доклади взеха участие: доц. д-р Д. Пенков – „Приносът на проф. архим. д-р

Евтимий Сапунджиев за развитието на апологетичната наука в България“; доц. д-р П. Павлов – „Будителят дядо Евтимий“; доц. д-р К. Тонева – „Проф. архим. д-р Евтимий Сапунджиев – доайен на дисциплината „История на религиите“ в българското богословие“; докторант Здравко Кънев – „Проф. архим. д-р Евтимий Сапунджиев за липсата на духовен елит и подготвени богослови“; докторант Станислава Кюсева – „Народните обреди и обичаи – извор за изследване на българската религиозност“; докторант Димитър Русев – „Гнезда на вяра в съмението“; докторант Боряна Нанова – „Проф. архим. д-р Евтимий Сапунджиев – апологетът на Православието“; докторант Атанас Ваташки – „Хармонията между разумното и верово познание според проф. архим. д-р Евтимий Сапунджиев“.

Весела ИГНАТОВА

О Б Я В И

Дарителска кампания

Сливенска св. митрополия открива

Социален дарителски център към храм „Св. Димитър“

Сливенска митрополия информира православните християни, че в Сливен бе открит Социален дарителски център „Мистерион“ към катедралния храм „Св. Димитър“.

Центърът се намира на ул. „Гаговец“ № 1 в кв. „Ново село“ и бе официално открит на 10 ноември 2018 година.

Идеята за откриването на този Център е на църковното настоятелство при катедралния храм „Св. Димитър“.

Намираме се в дните на Рождественския пост – време, през което православните християни се подготвят да посрещнат духовно възродени славното Рождество Христово. Но има и такива християни, които трудно биха могли да посрещнат празника, поради финансова невъзможност. Те имат нужда от съпричастност и подкрепа.

Известно е, че почти всяко семейство периодично обновява своя домашен гардероб с нови дрехи или след ремонт на жилището подменя обзавеждането. Запазените и годни за ползване дрехи

за възрастни и деца, детски играчки, мебели и различно кухненско обзавеждане, вместо да стоят в килери, мазета и други помощни помещения, да бъдат занасяни в Дарителския център, и така други бедни и нуждаещи се хора да могат да получат от Центъра необходимите им вещи.

В Центъра ще бъде поставена касичка и всеки, който желае може да остави своята лепта, според финансовите си възможности. Набраните средства ще бъдат под надзора на специална комисия и ще се използват за друга социална дейност.

Дрехите, които ще бъдат предоставени на Центъра, трябва да са здрави, изпрани и годни за ползване, както и другите вещи също да бъдат годни за ползване.

Призоваваме православните християни да подкрепят идеята на църквата „Св. Димитър“, като се включат в дарителската кампания.

Сливенска митрополия

Благотворителна инициатива „От деца за деца – 2018“

С благословението на Негово Светейшество Неофит, митрополит Софийски и патриарх Български, в чест на големия празник Рождество Христово на територията на Софийска епархия се организира благотворителна инициатива „От деца за деца – 2018“.

В нея могат да се включат деца и младежи, изучаващи „Религия-Православие“ от средните общообразователни училища и неделните школи.

Учителите ще организират семейства, които имат възможност и желание да закупят и опаковат подарък, който да стигне до деца в нужда, преди големия празник Рождество Христово.

Кампанията стартира на 14 ноември, като подготвените подаръци ще се събират в сградата на Софийска света митрополия до 6 декември – деня на св. Николай Мирликийски Чудотворец, и не-

посредствено преди Рождество Христово ще достигнат до домовете и институциите, в които живеят деца в неравностойно положение.

Наша отговорност е децата ни да растат причувани към добротворство. Казуата е добра възможност родители и деца заедно да участват в приготвянето на подаръци и да поговорят за благотворителността, милостта и грижата за бедните и онеправданите, да покажат на дело християнска добродетелност като висш израз на Христовата любов.

Инициативата се координира от Духовно-просветния отдел и отдел „Милосърдие и благотворителност“ при Софийска света митрополия.

За контакти: Иван Туларов,
тел. 0878 895 309

Софийска митрополия

ИНТЕРВЮ

Личността на архим. Евтимий Сапунджиев – симбиоза на остър ум и аскетичен живот

Разговоряме с доц. д-р Клара Стаматова по повод проведената богословска конференция в гр. Копривница. Тя е родена в гр. Кюстендил, през 1971 г. Забързва първия випуск с прием на жени в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Преподава „История на религиите“ и упражнения по „Нехристиянски религиозни учения и шнослави изповедания“. Автор е на над 30 научни публикации, на книгата „Мюсюлманката между традицията и модерността“ и др.

– Защо трябва да се отбележи паметта на архим. Евтимий Сапунджиев?

– Той е първият професор на Богословския факултет, който и разгръща науката „История на религиите“ (Философия на религията). Много е мащабен и дълбок като мислене, с високо образование. Ако ние не пазим памет за достойните преди нас, ако не почитаме традициите си, как ще продължим нататък?!

Изследванията на архим. Евтимий са базисни за апологетиката. Той полага фундамента на тези науки в богословието на България. Ако сега се стареем да разгръщаме Историята на религиите, то е върху основата, която той е положил.

Това, което много ме впечатлява, е неговият пронизателен ум, изключителна дълбочина и разпосочност. Той е една симбиоза на остър ум и аскетичен живот. Много е ревностен в църковните детайли. В своята апологетична работа съумява да се постави на мястото на другия, да чуе неговите аргументи и да ги обори отътре.

Много е пронизателен. Това, което е казал преди 80 години, е напълно валидно и днес. Дори в още по-голяма степен. Той говори, че крайният интелектуализъм е вреден, т.е. абсолютизирането на науката вреди. Едно е да знаеш много за Бога, друго е да живееш по Бога. Ако ние абсолютизираме знанието, а нямаме вяра, превръщаме знанието в идол – то става кумир и не принася ползи.

– Актуални ли са и днес неговите твърдения?

– Изключително е актуален като автор. Той предвижда, фиксира като проблеми всичко, което днес е продукт на модерността и масовата култура, още преди 70-80 години.

Крайният интелектуализъм, крайният индивидуализъм – това е най-големият проблем. Той предупреждава до какво води този индивидуализъм, а човекът днес се оказва хипериндивидуалист.

Проблемът е, че индивидуалист не търпи общността. Днешният човек успява сам. Той е образован, полиглот, пътува навсякъде, той е успешен. Но защо е отчужден и самотен, защо? Защото е хипериндивидуалист. И когато той е такъв, не може да търпи общността, нито тази в семейството, нито общността на Църквата...

Друг проблем, който коментира дядо Евтимий, са авторитетите: упадък и разрушаването на авторитетите. Големият проблем на нашето време и бунтът на младите, който се проковира, е, че няма силни авторитети – нито църковни, нито родителски, нито учителски, нито броекселски, никакви.

– Защо според Вас сте изпаднали в тази ситуация?

– До голяма степен за това е допринесла липсата на ценности, в които да се възпитават обществото и упадъкът на вярата. Човекът върви към разочавчане. Технологично разочавчане.

– Как според Вас би трябвало да се развие вашата катедрала. Включва ли се, за да бъде актуална и полезна днес?

– В никакъв случай не трябва да загърбваме традицията. На първо място трябва да имаме познание за това, което са ни оставили предшествениците. Това, което са поселили нашите преподаватели – да се познава, развива и надгражда върху онова, което имаме като податки от тях. Това е от една страна, от друга: трябва да бъдем много адекватни за времето си... Дядо Евтимий е силен, мощен разказвач. Когато го четеш, виждаш колко е цветист неговият език, мек, дълбок, а не е зльчен и остър... Много е различен... Това говори за дълбочина на словото. Той, когато пише, пише за този, който чете. Не пише, за да излъгне той самият като автор, не пише така, че да постави в центъра знанието, което ще даде, а пише за този, който чете. Основната му цел е да посее. Пише, за да посее. Разбира се, зависи от почвата, на която ще попадне. Словото му е много живо и достъп-

но, той е много добър сякаш. Творчеството му може да бъде осмислено по много начини, тъй като е многопластов. За своя кратък живот той има огромно творчество. Мисля, че за това е допринесъл аскетичният му начин на живот.

– Когато човек започва да гради нещо за първи път, винаги има известно недоверие и неодобрение. Според Вас дали е имало разочавчаване, създавайки Богословския факултет?

– Не мисля. Макар да не е бил лек по характер, по всичко личи, че обича човека и децата. Неговите усилия са били към младите и децата. Това, което впечатлява, е, че той е писал за деца. Само като си представиш: от катедрата на пръв професор, ти да намиращ време да пишеш за деца, да общуваш с тях – не всеки може да го прави. Това изисква да си чист като детето. Да го разбираш, да можеш да говориш на езика на детето, да се чувстваш като дете и да посееш.

– Какво според Вас е най-ценното в неговото творчество. Труд, който да е като фундамент?

– „Кратък наръчник по християнска апологетика“ – това е базисът. Той полага основата на предмета за религиите. Този предмет тогава е бил малък, но сега има свой път. Той е първопроходец, „Съмениния за вярата“ е уникална студия. Виждаме, че няма нищо лошо в това да се съмняваш във вярата, въпросът е да преодолееш тези съмнения.

– Какво си пожелавате като част от катедрата, която той е основал?

– Да не го посрама. Доколкото сме негови следовници и преки наследници, това е най-малкото. А съм и жена...

– В тази връзка, трудно ли е за жена да се занимава с такава материя като история на религиите?

– Не. Не е въпрос на пол. Това е богословска дисциплина, която предполага до голяма степен интуитивност. Предполага усещане за другия, за различия. Предполага уменията да чувстваш, да имаш емпатия дори и към този, който греши. Това е присъщо на жената, защото тя е майка. Тя е тази, която гали и е строга. Тя чули рамките на мъжката суровост и възпитава с лекота. Но за това трябва разумност и зрялост, топлата и търпение – всичко, което е формирано в жената и поради майчинството. Това, което жената носи като потенция, може да бъде развито в това богословско направление.

Интервюто взе:
Весела ИГНАТОВА

Гласът на св. отци

СВ. МАКСИМ ИЗПОВЕДНИК

От стр. 1

(Основното, около което се въртеше Моисеевият закон и пророците, е външеобичаването на Бога. Всеки израилтянин трябваше да има надежда, че може би от него самия ще се роди Месията. Бездетните не можели да се надяват на подобно нещо, затова и всички го презирали. Те мечтаели за се изнамерили начин да се съобщи с чедо – не само за да премахнат упрека от самите себе си, но и от цяла свята, и да му окажат така външната слава. И мозаика Анна, поражавайки на дребната онази Анна, майката на Самуила, влязла в храма и започнала да умолява Твореца на света да ѝ даде плод на утробата, за да му посвети тя, на свой ред, дара, който Той ще ѝ даде. Подобно на нея и праведният Йоаким не останал бездетен, а заговорил от Бога разрешение на своето бездетство.

Многомилиони души и всеещият Цар чу молитвата на праведника и изпратил на всеки от тях поотделно добрата Вест. В началото я известил на Йоаким. Той, докато стоял на молтва в храма, чул глас, излязъл отвискоко, който му казал: „Ти ще придобиеш чедо, което ще е прослава не само за тебе, но и за цяла свята“.

Тази Вест Йоаким съобщил на блажена Анна, но тя не преставала с горещи сълзи да умолява Бога. Не след дълго спланила и до нея вестта, от страна на Бога. Това станало, докато тя се намирала в ердаината и отпразавала молитви и прошения към Господ. Божий ангел ѝ се явил и ѝ заговорил: „Бог чу молитвата ти. Ти ще родиш благовестното на раждатостта и ще я наречеш Мариам; от нея ще произлезе спасението на цялата вселена“. Така добрата Вест предизвестила зачеването и безромяно талантливата Анна родила Мариам – пророчествата на всички; понеже така именно се тълкувала името Мариам – пророчествата (вж Евсевиев Кесарийски, Овоцатахтхон. PG 23, 903-976; Μαριαμν = φωτιστοσ).

Чрез полюцата на нейната благодат и посредничеството,

защото тя е причината и подателката на всяко благо за нас [човешките]. Когато била отпята от майчиното мляко онази, която щяла да открием за наше добро Бог Христос, който от нея щял да се роди, и станала на първи години, блажените ѝ родителки я завели в Божия храм и като посветена на Бога я отделили там с твържественост и покорбаваща почит, тъй като това Му били обещали още преди нейното раждане.

Многоцветни девци я съпровождали, отбелязвайки я със запалени лампади, както го бие предизвестил пророкот г думите: „Довеждат я при Царя девци съвет нея, нейни дружки и вогат при Тебе“ (Пс. 44:15, преводът е по привеченото от автота текст).

Наистина, царят пророк предизвестил по този начин нейното представяне в храма от девци, едни от които вървели пред нея, а дру-

Въведените Богородично

селие и разположение за славословие, тъй като тя се удостоила да стане дщер на Божията дщер – врата на Живота, и начало на Неговото преславно домостроителство.

От този момент ние трябва да издигнем мисълта си още по-нависоко, към преславните и висши тайнства на Божията отроковица

Чрез полюцата на нейната благодат и посредничеството,

защото тя е причината и подателката на всяко благо за нас [човешките]. Когато била отпята от майчиното мляко онази, която щяла да открием за наше добро Бог Христос, който от нея щял да се роди, и станала на първи години, блажените ѝ родителки я завели в Божия храм и като посветена на Бога я отделили там с твържественост и покорбаваща почит, тъй като това Му били обещали още преди нейното раждане.

Многоцветни девци я съпровождали, отбелязвайки я със запалени лампади, както го бие предизвестил пророкот г думите: „Довеждат я при Царя девци съвет нея, нейни дружки и вогат при Тебе“ (Пс. 44:15, преводът е по привеченото от автота текст).

селие и разположение за славословие, тъй като тя се удостоила да стане дщер на Божията дщер – врата на Живота, и начало на Неговото преславно домостроителство.

От този момент ние трябва да издигнем мисълта си още по-нависоко, към преславните и висши тайнства на Божията отроковица

Чрез полюцата на нейната благодат и посредничеството,

защото тя е причината и подателката на всяко благо за нас [човешките]. Когато била отпята от майчиното мляко онази, която щяла да открием за наше добро Бог Христос, който от нея щял да се роди, и станала на първи години, блажените ѝ родителки я завели в Божия храм и като посветена на Бога я отделили там с твържественост и покорбаваща почит, тъй като това Му били обещали още преди нейното раждане.

Многоцветни девци я съпровождали, отбелязвайки я със запалени лампади, както го бие предизвестил пророкот г думите: „Довеждат я при Царя девци съвет нея, нейни дружки и вогат при Тебе“ (Пс. 44:15, преводът е по привеченото от автота текст).

вото на блажения пророк Давид. Затова възнамеряваме да започнем от малко по-старите неща и да изследваме кое е пророчеството, което свързва славния цар пророк с блажената Царица и негова дщерца – Божията Майка.

И наистина, в четирисест и четвърти (44) псалом

за първи път се възпява нейният Цар и Син, когато се споменава, че Светият Дух е предал на нея преславите си дари: „неиня дружка“, по добно както Господ и Творец на всичко не се поведоуми да назове Свои „братя“ онези, които Му се нравят и Му пограждат. Защото наистина всички души на праведниците, които ще поселият на земята, първа от всички ще влезе в небесния покой, а след нея и всички останали души на светите ще бъдат отбедени там благодарение на нейното ходатайство.

Само се сега ще поберем за премина към следващите събития от живота на божественно украсената Дева, но умът ми не е в състояние да си спомня на сво-

нието, затова, Боже, Твоя Бог Те почете с елей на раждат повече от Твоята съществува. Целият 44-ти псалом се пее като бабен похвалено време на беганията за Богородичните празници).

Всичко това предизвестява и предобрява Неговото външеобичаване, което наистина стана поангелство на мира и правдата, и най-вече на Неговото всевъншеобичаване, което на Неговата победа и вечно царство. И всички тези велики пророчества се изпълнява в лицето на Господа наш Иисус Христос, който веднага директно ги приспособи за украса на Своята Пресвята Майка. И ако някой, когато коментира тези пророчества, тогава отпизват на Църквата, то това съвсем не ѝ възпрепятства да отпиздаем и на света Богородица. Защото словата, произхождащи от Светия Дух, не трябва да се разбират едностранчибо, а според разните им близки тълкувания, тъй като са съкровищница на множество блага.

Затова и Отците, които са ѝ отпизали на Църквата, добре са направили. Но и отново да изследваме пророчеството и да го приемем като отпиздено на Богородица, и това ще бъде истинно и вярно.

Виждате ли колко преблагоословено е учението Му, не само по отношение на Въведенето ѝ в храма, но също относно и дружите духовни нейни дарования, както и относно красотата ѝ: „Застана царица Теб отпизно в офирско злато“ (Пс. 44:10). Тези думи предзнаменуват нейното явяване и възвеждане в храма, настъпването ѝ от дясно на Киблата вътре в Светая Светих, която наистина била приемана като дясната страна на Бога. След това упоменава целия набор от нейна украса, тоест, колко благоословена и красива е била тя: „Всичката слава на царската дщерца е в тебе; във везаностра дреха“ (Пс. 44:14).

Тук се има предвид онези, които се с Твоята слава и красотата ѝ в това Твое украшение поборзай, сегни в колесница заради истината, красотата и правдата, и Твоята десница ще Ти покаже чудни дела. Остри са Твоите стрели (о, Симий!), народите ще паднат пред Тебе, – те са в срицено на Царевите врагове. Твоята престол, Боже, е вечно; жезълът на правотата е жезъл на Твоята царство. Ти обикна правдата и намрази беззакон-

по-богата, а е [безспорен] факт, че всички те се били събрали в блажената душа на препорочната Дева. Затова и той казва: „облечена, в изпестрена дреха“ – тоест, че става въпрос за една красота, израдена от голяма дора и божествени слова в пълно съчетание с божествените празници).

Всичко това предизвестява и предобрява Неговото външеобичаване, което наистина стана поангелство на мира и правдата, и най-вече на Неговото всевъншеобичаване, което на Неговата победа и вечно царство. И всички тези велики пророчества се изпълнява в лицето на Господа наш Иисус Христос, който веднага директно ги приспособи за украса на Своята Пресвята Майка. И ако някой, когато коментира тези пророчества, тогава отпизват на Църквата, то това съвсем не ѝ възпрепятства да отпиздаем и на света Богородица. Защото словата, произхождащи от Светия Дух, не трябва да се разбират едностранчибо, а според разните им близки тълкувания, тъй като са съкровищница на множество блага.

Затова и Отците, които са ѝ отпизали на Църквата, добре са направили. Но и отново да изследваме пророчеството и да го приемем като отпиздено на Богородица, и това ще бъде истинно и вярно.

Виждате ли колко преблагоословено е учението Му, не само по отношение на Въведенето ѝ в храма, но също относно и дружите духовни нейни дарования, както и относно красотата ѝ: „Застана царица Теб отпизно в офирско злато“ (Пс. 44:10). Тези думи предзнаменуват нейното явяване и възвеждане в храма, настъпването ѝ от дясно на Киблата вътре в Светая Светих, която наистина била приемана като дясната страна на Бога. След това упоменава целия набор от нейна украса, тоест, колко благоословена и красива е била тя: „Всичката слава на царската дщерца е в тебе; във везаностра дреха“ (Пс. 44:14).

Тук се има предвид онези, които се с Твоята слава и красотата ѝ в това Твое украшение поборзай, сегни в колесница заради истината, красотата и правдата, и Твоята десница ще Ти покаже чудни дела. Остри са Твоите стрели (о, Симий!), народите ще паднат пред Тебе, – те са в срицено на Царевите врагове. Твоята престол, Боже, е вечно; жезълът на правотата е жезъл на Твоята царство. Ти обикна правдата и намрази беззакон-

ва, по време на нейното пристигане в храма, множество благодарни и извъншеобичаване от народа, но и сега божатите, тоест тези, които са изпълнени с Божията благодат, ѝ служат и я прославят в Светия Дух.

За да покаже сходството на външните ѝ дела с вътрешните

и за да яви чрез вътрешната ѝ плътност дълбокото и преславно вътрешно величие, казва: „Всичката слава на царската дщерца е в тебе“ (Пс. 44:14). И той няма да даде сведение за вътрешното ѝ богатство само посредством нейното съгласие с Божия план, но също и посредством проявяването на даровите от Светия Дух, които се криели дълбоко в нейното сърце, и чието изобилие и прелест са неизречими. По причина, че е сбирала в себе си толкова (нравствено) величие, тя получила златното покривало: „във везаностра дреха“, защото както външната красота се съгласява по отношение на чертите ѝ, които се обединяват в едно, за да съставят нейното обличане и многоцветна премана, така и духовните дарове и дружите вътрешни украшения, които били налични у блажената Дева, са също така едни във съвкупност, изцяло еднотелна и преславна в от единствения Свети Дух.

По този начин се изпълнио явяването на Девата в храма, където се случили толкова велики събития, които немощният [човешки] ум не е в състояние да разбере, а езикът земен да изкаже. И така, какъв били нейният живот в храма и по коя чужда лествица на добротелите тя възлязла? [За да отговорим] трябва и ние мислено да възлезем при тази небесна благодат; защото само похва новата и чужда мисия и влязла в Светая Светих, нейният престол там станал вече скрит за дружите, а възрасването ѝ – о, също по-чуждо от преци, защото се задълбочил умът ѝ, и възприемил едно ное, му мислене и една крепка надежда, защото по този начин, „ще пожелав Царят твоята красота“ (Пс. 44:12) и ще се удостои да се нарече съответното Му пророчество и открий мислата на мина на богатите и тяхното служение; за това и казва: „най-богатите от народа ще умоляват лицето Ти“ (Пс. 44:13).

Били се събрали и тогавашето слово: както казахме, тъй като Богородица, от всяка една гледна точка, е по-високо и по-славна от всички човещи, то и нейната умствена работа и като цяло начинът ѝ на живот са несравними [с никой друг].

В очите на всички тя била съвсв в благодатта, изцяло прелизвено с тази благодат; дори бих продължил и по-нататък, като добавя, че тя била отбвд всяка благодат, пресвечена, изпменена с разум и по поведение, и по слово, съзряваща в себе си божествеността, напълно чужда на всякакви безпокойства, явяв и сребролюбие, красота по душа и плът, а хармонична осанка, изпълнена с всяка хубост и всяка добротел. С друзу думи, тя била по природа толкова свята и наистина целомъдрена, че не се повдвявала на най-малко, козато напорът на някоя страст се опитвал да разкъта светостта на нейния дух.

Тай като обичала учението, тя била особено възприемчива и запалва в ума си всяко добро слово. Вътрешният ѝ свят бил вече изпълнен с изследване и прецизна изследчаване върху божествените Писания и всяка мъдрост, предвиг обстоителството, че щяла да станала Дева, а също така еднотелна във съвкупност, изцяло еднотелна и преславна в от единствения Свети Дух.

Святията ѝ душа била прелизвена с любов и съчувствие към хората,

следствие на което и с пограждане на нейния Син в повече от всеки друг, ще се отнесе до благодат и човеколюбие; мирна и смиренна в нея се възплъти. Тостт погхожда за нея и продължението на горния цитат: „и везаностра на бжещето“ като Царица на всички, защото царува заедно със Сина си, Господ неин, и още повече че зацарува „в последните дни“, когато ще настъпи съвършният на този милостелен свят. Тогаваше зацарува със сладчайшия си Син в безконечното и нераззадаемо Негово царство.

Заслужава наистина да възлезем онези думи от Писанието, които много ѝ погхождат и се взаимно допълват. Множество жени са имали богатство, духовно ѝ материално: „Много дщери са придобили богатство, много са се сробили със слава, но ти надмина всички“ (по Септуагинта, Притчи. 29:29) природно и духовно и станала „величайшата“ (Пс. 103:1) над всяка жена по божествената благодат на съвжественостно по ти раждане.

Ако и тези свидетелства от Писанията да забавят малко разказа за нейния живот, в същото време е добро и подобаващо да се споменат, понеже са написани за нейна прослава и похва на божомилството. Но нека сега се върнем към целта на на-

та на Светата Троица. Непредва и тя така в своето телесно развитие в съответствие с храната, която приемаме от своя Хранител, и в своето духовно възпитание съобразно своя високостепенен ръководител, който ѝ бил даден по Божията благодат като особен неин закрилник. Та тези неща се случили с онази, която била избрана да отгледа в утробата си невместимата божественна природа. Неща чудни и съвжестивени. По тази причина Писанието говори за телесното ѝ формиране и нейните качества, понеже всички свързано с нея било чудно, изключително и преславно.

Тай като обичала учението, тя била особено възприемчива и запалва в ума си всяко добро слово. Вътрешният ѝ свят бил вече изпълнен с изследване и прецизна изследчаване върху божествените Писания и всяка мъдрост, предвиг обстоителството, че щяла да станала Дева, а също така еднотелна във съвкупност, изцяло еднотелна и преславна в от единствения Свети Дух.

Святията ѝ душа била прелизвена с любов и съчувствие към хората,

следствие на което и с пограждане на нейния Син в повече от всеки друг, ще се отнесе до благодат и човеколюбие; мирна и смиренна в нея се възплъти. Тостт погхожда за нея и продължението на горния цитат: „и везаностра на бжещето“ като Царица на всички, защото царува заедно със Сина си, Господ неин, и още повече че зацарува „в последните дни“, когато ще настъпи съвършният на този милостелен свят. Тогаваше зацарува със сладчайшия си Син в безконечното и нераззадаемо Негово царство.

Заслужава наистина да възлезем онези думи от Писанието, които много ѝ погхождат и се взаимно допълват. Множество жени са имали богатство, духовно ѝ материално: „Много дщери са придобили богатство, много са се сробили със слава, но ти надмина всички“ (по Септуагинта, Притчи. 29:29) природно и духовно и станала „величайшата“ (Пс. 103:1) над всяка жена по божествената благодат на съвжественостно по ти раждане.

Ако и тези свидетелства от Писанията да забавят малко разказа за нейния живот, в същото време е добро и подобаващо да се споменат, понеже са написани за нейна прослава и похва на божомилството. Но нека сега се върнем към целта на на-

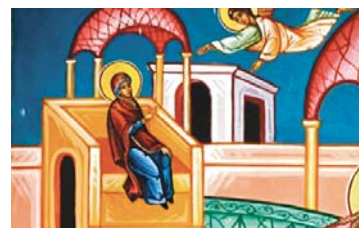
ангелите, но приятна и покорна на Отца и Сина и Светия Дух.

Затова още от гревността блаженат Давид и дружите пророци ся я нарекли: „Планина Божия, планина Ванска! планина високата... планината, на която Бог благоволел да обитава“ (Пс. 67:16-17); ерад Божий, за когото са изказани преславни слова (Пс. 86:3); „Бог на светостта, в който Господ си почина“ (срв. Пс. 131:8). Та е наричана: „престол на Бога“ (Ис. 6:1, Дан. 7:9); „колесница, водена от хилядите ангелски сили“ (Пс. 67:18 – по Септуагинта); с една несравнимата сияйност; грядана затворена, животворен източник (срв. Песен на песните. 4:12-15); запечатана книга, за която учат всички гревни книги, в която се вписано неопусемото Слово – безначално и безкрайно; Владышки остр, около който стоят на стража „шестисетна юнаш“ (Песен на песните. 3:7), които са словата на Светомо Писание, уещи за нея; златен светилник, царски скиптер, който съвжестивено раздвфна; стомна, съдържаща божествената мандра; трепалата на хляба на Живота; скръчалите на истинното законодателство; кивот „обкован от всички страни със злато“ (Евр. 9:2-4), с благодат, си-реч със Светия Дух; тази, която вмества невместимата Владыка на всичките творения.

С товава еднова божичи-не и един толюбво божичи-рптен начин на живот преблагената Дева се обучавала (Пс. 45:11) в храма и разпяла по възраст и по красота на добротелта още повече, отколкото по знания.

Но кой върочем би могъл в подробности да опише нейните погзиви и молитви, украсени с всяко едно благодене? Превдич, че тя вече за бев провляла още от детската си възраст и че цялостната ѝ гревност останала скрита за обикновенния ум, а целият ѝ живот бил съвършприореден, понеже тя била предпозредена да стане Царица на всички и Майка на Царя и Владыката, Боза на всички; защото тя била избрана от Отца и била погзвена от Светия Дух така, че да отгледа в себе си, в своята утроба, Единородния Син, който е неделим от Тях – Слобото Божие, и да стане основанието за Неговото възмъщение и установяване сред човеще.

И „Житие на преблагословената наша Владычина Богородица и Приснодева Мария“, Света Гора 2010 г. Превод: Ануа ХРИСТОВА

ФОТОРЕПОРТАЖ

Моменти от празничния концерт по повод големия християнски празник Въведение Богородично и Деня на православната християнска младеж и семейство, проведен в епархийския салон на храм „Св. прен. Петка“

Пловдивска литургия

Симпозиум за религиозното образование и новите учебни програми по Религия

На 20 ноември в София се проведе симпозиум на тема „Обучението по Религия от I до XII клас в контекста на новите учебни програми на МОН“. Събитието се състоя в зала „Европа“, в сградата на КНСБ.

Инициатор на форума бе Богословският факултет към СУ, в лицето на проф. г-р Божидар Андонов, професор по омилетика и религиозна педагогика от катедрата „Практическо богословие“.

Организатори на форума бяха Богословският факултет в София, Център

ето и науката, директори и учители от цялата страна.

Сред присъстващите официални лица бяха: Белоградишки еп. Поликарп – викарий на Софийския митрополит, Таня Михайлова – зам.-министър на образованието и науката, г-р Ваня Кастрева – началник РУО – София, Ваня Станчева – ст. експерт по „Организация на средното образование“ РУО – София, Петър Паунов – кмет на Община Кюстендил, Янка Такева – председател на Синдиката на българските учители, Ангел

лификация за учител по предмета „Религия“.

Бяха обсъдени процедурите по избор на авторски колективи за съставянето и написването на учебници и учебни пособия по предмета „Религия“.

Симпозиумът бе открит от проф. г-р Божидар Андонов, който приветства присъстващите (поздравително от 120 човека) и накратко разясни целта на настоящата среща.

От името на Софийска св. митрополия приветствие поднесе Белоградишки еп. Поликарп. Той отправи благопожелания на форума и преподяга на участниците благослова на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит.

Приветствия поднесоха още: Таня Михайлова, зам.-министър на образованието и науката, Янка Такева – председател на Синдиката на българските учители, Румен Петков – председател на полити-

ческа партия АБВ, и Петър Паунов – кмет на гр. Кюстендил.

Към изпълнителите залага участниците бяха поднесени поздравления и от името на Ловчанския митрополит Гавриил – ръководител на Културно-просветния отдел при СВ. Синод, и от митрополита на САЩ, Канада и Австралия Йосиф.

Г-н Коста Костов – гл. експерт в МОН от дирекцията „Съдържание на училищното и предучилищното образование“, запозна присъстващите с новите програми и концепции на предмета „Религия“ в обучението от I до XII клас. Той акцентира на основните елементи при формулирането на концепцията.

Проф. г-р Александър Омарчевски – декан на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, говори за възможностите за допълнителна квалификация на учители (педагози), които да препода-

ват освен основния си предмет и предмета „Религия“.

Проф. г-р Жоржета Назърска от УниБИТ, София, представи учебната програма „Религия – ислям“, а доц. г-р Магдалена Лезкоступ от Великотърновския Богословски факултет „Св. св. Кирил и Методий“ говори за учебната програма „Религия – неконфесионално“.

Г-жа Пенка Иванова от МОН, дирекция „Учебници и училищна документация“, разясни отпечатването на учебни помагала за предмета „Религия“ и про-

изясни постаментата, на които трябва да бъде поставен предметът „Религия“ в българското училище. За белегуващата ни съвременна духовност, за липсата на общение между християните и за основните цели на религиозното образование – да възпитава и обучава, бяха думите на професора по Нравствено богословие, който е автор на съвременни учебници за българското училище.

Постаментите въпроси предизвикаха оживена дискусия, която продължи и извън залата. Поблизна-

те теми и споделяният опит даваха различни насоки, които спомагаха да се разгледа обучението по Религия в многостранни аспекти. Симпозиумът, продължил до късно следобед, бе официално закрит от проф. Андонов, който изрази надежда и отправи пожелания за успешна работа на всички институции в полза на българските деца и образование.

Весела ИНАТОВА

рът за изследване на кате-хизическото и религиозно обучение, фондация „Дарби“ и Софийска св. митрополия.

В представителната зала се събраха професори, представители на Министерството на науката и образованието, преподаватели във висши учебни заведения, експерти, сред които и членове на Експертния съвет по религия към министъра на образовани-

Младенов – началник на Духовно-просветния отдел на Софийска митрополия, митрополитски служители и експерти от Културно-просветния отдел на СВ. Синод.

Целта на форума бе да се разяснят новите учебни програми на просветното министерство относно преподаването на СИП и ЗИП Религия, както и възможностите за получаване на допълнителна ква-

ИНТЕРВЮ

Религиозно обучение без Църквата е градеж на пясъчна основа

Разговарям с професора по религиозна педагогика и омилетика г-р Божидар Андонов, непосредствено след симпозиума. Отбелязвайки предизвиканото голямо внимание от страна на различни институции и обществени организации и последвалото оживено обсъждане на предмета „Религия“ от различни специалисти и неспециалисти, му задавам въпроса:

– Как решихте да организирате този симпозиум?

– Поради нуждата, която времето наложи с повдигането отново на въпроса за религиозното образование. Проект на СУ ни даде възможността да се осъществи изследване в тази област. Затова решихме да се организира една дискусия за новите учебни програми и концепции за обучението по религия. Идеята бе да достигнем до повече училища в България, дори там, където няма РУО, до малките селища. Искахме да участват колкото се може повече директори и учители от различни училища.

Защо? Защото при една такава дискусия въпросите, залегнали в новите програми и тенденции, получават разяснение и тълкуване на достъпен език. Това помага на директорите и учителите, които искат да осъществят тази програма в своите училища, да влязат в съприкосновение с отговорните фактори в МОН, Църквата и Богословския факултет.

На този етап МОН преценява, че богословите не могат да отговорят адекватно с подготвени кадри за влизането на този предмет в училищата и излезе с предложение към нас: от богословските школи на Софийския и Великотърновския университет да се ангажираме да под-

готвим кадри за предмета „Религия – Православие“, а УниБИТ – за „Религия – Ислям“. Тоест да подпомогнем този процес, като предоставим за начало по 20 учители, които да работят по новите учебни програми, докато се подготвят нужните кадри.

– Това означава ли, че въпросът за религиозното образование в българското училище е отново актуален?

– Категорично: да! Министерството одобри и даде да се изпълняват тези учебни програми. Наша отговорност е ние да ги изпълним със съдържание. Търсим учители и директори, които искат да работят за религиозното образование. Ние се съгласихме да има само определен брой преквалифицирани учители, тъй като това е приоритет на студентите-богослови, които се обучават в преподавателски профил и излизат от богословските школи. Ние желаем нашите бакалаври и магистри да са тези, които ще обучават в Православие българските деца.

– Когато правихте организацията на форума, кои проявиха интерес? Възнува ли се днес българският учител от религиозното възпитание на децата, респ. от предмета „Религия“ в училище?

На стр. 7

От стр. 6

– Веднага откликнаха МОН, Регионалните управления на образованието, директори и преподаватели по различни предмети, студентите от Софийския и Великотърновския Богословски факултет, дори кметове на малки селища. Предвидената цифра, около 50, значително се увеличи, което породило необходимостта на по-търсим подходяща зала. Желание заявиха около 80 човека, а днес бройката надхвърля 120 човека.

Като човек, който дълги години се занимава с преподаване и религиозна педагогика, ми се иска тази претегната ръка на Министерството да я приемем. Никой, който работи по тези концепции, няма самочувствието, че прави тези програми съвършено. Затова е необходима дискусия. Аз съм част от комисията към Министерството, която работи в три направления. В нея влизат различни специалисти: богослови, педагози, философи и представители на др. християнски общности у нас.

– Какво според Вас се случва днес на симпозиума? Постигна ли се очакваното?

– Ние ясно и категорично заявихме, че има учебни програми по Религия. Ние можем и трябва да поемем ангажимент към реализиране на тези учебни програми.

На първо място: в подготовка на кадри за преподаване на предмета „Религия“. Второ: набеляза се как ние, професионалистите, можем да спомогнем за написването на учебни помагала. Аз съм убеден, че най-добрите помагала ще дойдат от практиката; разбира се, с помощта на преподавателите във висшите школи. Много е важно да има работещи учебници за учениците, помощни помагала за учителите и интерактивни средства – нагледни материали.

Тези три неща ще спомогнат за доброто преподаване и най-вече за доброто усвояване. Да не забравяме, че учебният процес е насочен към ученика, а не към учителя. Важно е посланието, което се отправя към детето всеки час по Религия, то да бъде ясно и да отговаря на неговите очаквания. Да дава отговори на това, което го вълнува, което го интересува и иска да научи повече.

– На симпозиума се повдигнаха много въпроси, изказаха се различни мнения, чуха се интересни предложения. Какво Ви впечатли най-много?

– За мен бяха много впечатляващи изказванията на представителите на Министерството на образованието. Те професионално защитиха позицията си, но най-вече законово се обосноваха кой какво може да прави в българското училище. Обясниха какви учебни помагала може да се съставят и прилагат. Много важно бе участието на Църквата, в лицето на Белградски еп. Поликарп – викарий на Софийския митрополит. Винаги съм го казвал: религиозно обучение без Църква е градеж на пясъчна основа. Църквата трябва да е и в подготовката, и в реализацията.

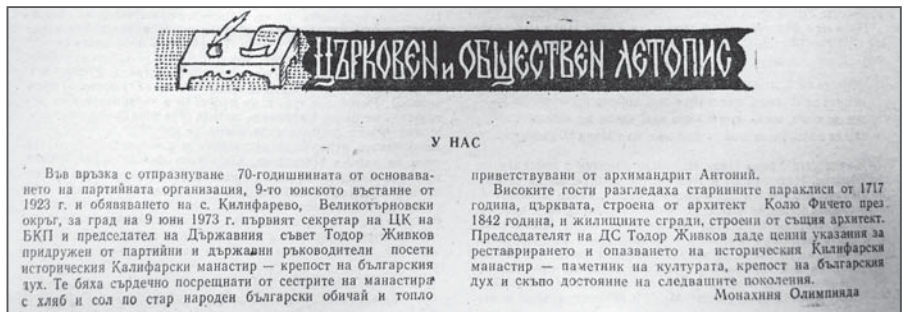
– Вие дълги години се занимавате с въпроса за религиозното образование. Според Вас каква форма на религиозно обучение е по-добра: в неделните училища към храмовете или в общообразователното училище?

– И двете форми са много необходими. Важно е да съществува т. н. катехизически триъгълник – семейството, Църквата с катехизическите занимания и училището с религиозното образование. Когато този катехизически триъгълник започне нормално да функционира, тогава може да гледате с оптимизъм към бъдещето. Ние знаем, днес семейството е претоварено от различни ангажименти и фактори, нямат време да научат своите деца на християнските ценности и идеали. В училище те изучават различни предмети, но не и такива за Христовото учение, което вече 2000 г. преобразява, променя човека, народите, нациите, обществата и държавите.

– След проведения форум оптимист ли сте?

– Да. Категорично. Щастлив съм, че в края на моята трудова дейност в Богословския факултет аз виждам пролясък в тунела. Това е мое голямо желание, тъй като произхождам от религиозно селище, сега гр. Ветрен (от него произхождат над 40 човека – свещеници и митрополити!). Възпитан съм в Софийската духовна семинария и Духовната академия, специализирал съм в Германия, където се учих на религиозна педагогика. Подчертавам, че религиозната педагогика е научна дисциплина. Това, което прави обучението православно, католическо или протестантско, е съдържанието на учебниците и помагалата. Докато начинът на преподаване, методиката и възпитанието идват през XIX век, когато е сложено началото на религиозната педагогика. Моята мечта като богослов-педагог е да видя часа по Религия в общообразователното училище. Това е бъдещето и за нацията, и за народа.

Интервюто взе: В. ИГНАТОВА

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Време за преоткриване на православното българско академично църковно изкуство на XX век

Православно изобразително изкуство днес е една от най-важните и най-пренебрегвани у нас области на църковната практика. Неведоми и неизследими са пътищата, по които духовната сила на благоверието увлича и възвисява художественото, като представя свещеното възможно най-близко до сетивата и осиява молитвената тишина чрез зримата и мълчалива проповед.

Затова неведнъж през църковната година богослужебното се възпоменава утвърждаването на иконопочитанието, явяването на чудотворни икони, паметта на светци иконописци и годишнини от основаването, въздигането и освещаването на храмовете. Ктикторите и благоукрасителите неслучайно се поменават специално, а имената и образите им стоят на видно място на осветените произведения на изкуствата и занаятите в храмовите пространства, за да се молим за тях. В старите ръкописи също срещаме имената на книжовниците с молба да сме милостиви в оценката на техния труд и да се молим за тяхното спасение.

По стара традиция образите на дарителите или списъци с техните имена ни посрещат в притвора на храма заедно със светите и ангелите. Благоговението пред добросъвестния подвиг на църковно служение на предшествениците ни във вярата, които са ни дарили с храм, е част от свещената православна традиция. Припомнянето на това уважително отношение е най-необходимо, когато в хода на църковно възрожденско съзнание старите произведения на православното изкуство да бъдат реставрирани, на някои места заменени с нови и експонирани в музеите, за да продължат да излъчват Божествената истина.

Църковното изкуство у нас и през XX век се развива в хода на промените на енорийския и манастирски живот като продължение и надграждане на възрожденските постизантйски и следосвобожденските духовно-художествени традиции.

Храмостроителството, иконописата, стенописата и църковните приложни изкуства като канонична част от свещеното иконописно предание, наред с химнографията, омитетиката, агиографията и други видове изкуства и жанрове, също се променят по външния си изказ в сравнение с предходните исторически периоди. Но литургичната, иконичната или йеротопична функция на църковните изкуства като православно осмисляне на видимите измерения на светостта продължават и през XX век да се осъществяват чрез оптимални средства за израз на духовна красота. Стилът, модата, естетическият вкус подчертават смисловите съдържания, за да изразяват оптимално вярата и благоверието.

Докато за църквата винаги ще се търси най-хубавото, най-качественото и най-доброто, търсенето им ще се усъвършенства непрекъснато, особено за произведенията на монументалните изкуства, които винаги са предмет на полемика поради мястото им в публичното пространство.

Православните канонични принципи на обновяване на църковната култура чрез вековно утвърдените практики обикновено оформят две направления – традиционно и иновативно. Оттам благоукрасата при-

приветствувани от архимандрит Антоний.

Високите гости разгледаха старинните параклиси от 1717 година, църквата, строена от архитект Колю Фичето през 1842 година, и жилищните сгради, строени от същия архитект. Председателят на ДС Тодор Живков даде ценна указание за реставрирането и опазването на историческия Клисарски манастир – паметник на културата, крепост на българския дух и скъпо достойние на следващите поколения.

Монахиня Олимпиада

добива различен облик в зависимост от това до каква степен духовенството е по-смело или по-консервативно в очакванията си към художествено-творческия елит и каква е тяхната комуникация.

През първите две десетилетия на миналия век градоустройството и регулацията на столицата, след като вече е погълнала или преобразила стари храмове, е започнала да съзидва нови, подобни на вече изградените шедьоври или по-обикновени сгради из страната. Новите църкви са по-елегантни, с красив градеж или облицовка от редуващи се ивици тухла и бял камък или с подобна облицовка от оцветена мазилка. С оформени екстериори от площици и стълбища и просторни зални интериори с красиви архитектурни икони, полиелеи, дограми и мебели, увенчани от разкошни куполи. Появяват се още по-изящни и монументални каменни, метални, дърворезбени, витражни, керамични и текстилни елементи и украси, икони, орнаменти и стенописи.

Пиететът към балканското Средновековие от страна на чуждестранните архитекти и художници и техните български възпитаници се съчетава добре с руските нововизантийски творчески търсения и възможностите на новите за времето си технологии. Духовенството все още е важна част от българския елит и не е загубило връзката и комуникацията си с хората на изкуството. Нслучайно в столицата *Художествената академия* и изложбените зали са в съседство със сградите на *Академията на науките*, *Светия Синод* и *Народното събрание*, *Народния музей*, *Народната библиотека*... Дворцовият елит насърчава и субсидира изявите на български творци в свещените пространства. Обществеността приветства в храма едновременно школувани архитекти и художници, народни майстори и занаятчии и техни ученици и помощници.

Желаещите да построят храм дарители договарят проектирането и изпълнението чрез настоятелствата и се спазаряват с предприемачи, но понякога набирането на средства продължава през целия период на изграждане. Проблемите на конкуренцията, журирането и завършването на църковните сгради понякога се решават в съда. Аналогично на другите строителни обекти, както и досега, отзвукът в печата и историческите справки въз основа на архивни документи показват, че целият процес на изграждане остава много далеч от християнската нравственост, но разкрива развитието на естетическите търсения и философията на сакралното изкуство.

От дистанцията на времето, благодарение на изследователи като Христо Темелски, можем да открием няколко имена на големи съвременни светци сред дарителите и оценителите, дори само на един квартален градски енорийски храм, ако историята му е написана и издадена. Стига това да не застрашава сигурността на храма, достатъчна е и кратка, но точна справка на сайта на енорията, в брошура или дилпана, където да има надпис подобен на дарителския, който по традиция съществува във всеки храм като едно видимо продължение на диптиха с имената за поменаване.

*Следва
Лиана ГЪЛТЪЛОВА*

Есенният празник на Зографския манастир

В периода **13-17 ноември** Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски митрополит Йоан посети Зографската света обител на Света Гора – Атон. Повод за посещението бе есенният празник на манастира. На 3/16 ноември Христовата църква чества обновяването на храма, посветен на св. вмчк Георги, в Лида (3 ноември 1872 г.), където почиват честните му мощи, пренесени от Рамла по времето на император Константин, когато бил построен и осветен храмът.

Първият ден започна с отпътуване от пристанището на Урануполи с ферибот до Дафни, главното пристанище на Света Гора. След това архиепископът и съпровождащата го делегация, състояща се от ставрофорен иконом Димитър Стоев – протосингел на Варненска и Великопреславска света митрополия, ставрофорен иконом Петко Минчев – епархийски надзорник, проф. д-р Валентин Игнатов, г-н Кирил Недков и г-н Димитър Арнаутов, се отправиха към Карей – административен център, седалище на губернатора на Света Гора и на Свещения кинотис (събрание от Старци, избрани от двадесетте манастира на Атон).

Там митрополит Йоан се среща с протепистата йеромонах Стефан от Хиландарския манастир, йеромонах Паисий от манастира „Григориат“ и стареца Никодим от манастира „Св. Павел“, които са от Свещената епископастия (букв. „началство“, „надзор“, чийто състав се сменя всяка година). В Свещения кинотис бе и Негово Високопреосвещенство митрополит Амфилохий, който отслужи светата Литургия при чудотворната икона на св. Георги в манастира „Ксенофонт“.

От Карей митрополит Йоан посети скита „Св. Андрей“, манастира „Ивирион“, скита „Св. пророк Илия“ и манастира „Констамонит“, поклоняйки се на светините в тях. След това се отправи към Зографския манастир, където бе посрещнат от игумена схиархимандрит Амвросий и братята. В главния храм на манастира, посветен на свети Георги, архимандрит Амвросий приветства Негово Високопреосвещенство. От своя страна архиепископът благодари за отправената покана да съучаства в радостта от есенния празник на манастира и за топлото посрещане.

На 13 ноември, в навечерието на празника, архиман-

дрит Амвросий и йеродякон Атанасий разведоха митрополит Йоан и съпътстващата го делегация в новата библиотека на манастира и в старата, която се реставрира. Те бяха приветствани и в царския архондарик. Всеки имаше възможност да види оригинала на черновата на „История славянобългарска“.

В 16,30 ч. започна Малката вечерня, а в 19,30 ч. – Вечното бдениие, което тази година продължи до 3,30 ч. На бдението, до Аравийската чудотворна икона на св. Георги бе изнесена за поклонение честната десница на великомъченика.

Последва кратка почивка до 6,30 ч., когато започна светата Литургия, веднага след обмачането на архиепископа в средата на храма. Всички служещи братя на манастира,

гостуващи монаси и отци държаха в ръцете си части от одеждите на митрополита. На гръцки и български език бяха прочетени апостолското (2 Сол. 3:6-18) и евангелското (Йоан. 15:18-16:2) четиво.

Богослужбите бяха песенно украсени от антифонно пеене. На десния клирос бяха братята на манастира и гости монаси, а на левия – църковни певци с диригент г-н Андрей Касабов.

На св. Литургия присъства представител на Президентството на Р България, в лицето на г-н Николай Милков – секретар по външна политика, който прочете Символа на вярата. Молитвата „Отче наш“ бе прочетена от контраадмирал Митко Петев, главнокомандващ Военноморските сили на Р България. Сред официалните лица бе г-н Иван Динев от българското консулство в Солун. В празничните богослужения съучастваха монаси от манастирите „Ватопед“ и „Григориат“, както и от манастир на о-в Крит.

След осветяването на коливото по традиция бе извършено литийно шествие с Аравийската чудотворна икона на свети Георги Победоносец и честната му десница. Шествието достигна до малкия храм на св. Георги на запад от манастира, където през XII век било спряло младото муле с чудотворния лик. Тук до преди около 100 години е имало училище за малки деца.

И тази година присъстваха стотици християни, дошли да измолят застъпничеството на великия светец и да му благодарят за сторените добрини. Всички имаха възможност да носят за кратко време чудотворната икона.

При паракиса митрополит Йоан прочете молитва и литията продължи обратно към манастира. Тя приключи с обиколка около централния храм и с вънесане на иконата в него. Последва отпуст и всички се отправиха към монашеската трапеза. Там митрополит Йоан произнесе слово, в което обърна внимание на молитвата на монаха, колко важна е тя и как молитвата на всеки монах оказва благоприятно и благотворно влияние за целия свят. Архиепископът цитира думите на свети апостол Павел: „Непрестанно се молете“ (1 Сол. 5:17). Негово Високопреосвещенство поздравя всички със светлия празник.

Георги ВЕЛИКОВ

АКАДЕМИЧНИ НОВИНИ

95 години Богословски факултет в София

Денят на светителя Климент Охридски – 25 ноември – е празник на Софийския университет. Преподаватели, студенти и гости, лично и дълбоко свързани с Богословския факултет, изпълниха академичния параклис. Тази година се навършват 95 г. от основаването на факул-

тета и 130 г. от създаването на университетта.

Празникът на Охридския Чудотворец още от 1923 г. се чества от богословите с особена любов и почит. Богослужението в празничния ден винаги е оглавявано от архиепископ на БПЦ, тъй като факултетът възпитават и обучава бде-

щите служители на БПЦ.

Тази година то бе възглавено от Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан. Скъп и многообичан гост бе Негово Светейшество патриарх Неофит, който бе ректор на Духовната академия „Св. Климент Охридски“ и пръв декан на възстановения през 1992 г. БФ на СУ.

В празничната богослужба взеха участие архим. Пахомий – ректор на Софийската семинария, архим. Василий – протосингел на Софийска митрополия, ик. Стефан Стайков – бивш преподавател в БФ, прот. д-р Сава Кокулев – ефимерий на академичния параклис и гл. асистент по Систематическо богословие, гости-

духовници от страната и дякони, сред които митрополитският протодякон Иван Петков и дякон д-р Иван Иванков – доцент по Литургия.

Литургийните песнопения бяха изпълнени от два хора – Източния хор на Богословски факултет под ръководството на д-р Любомир Игнатов и църковния хор „Св. Петка“ от Прилеп, Македония, ръководен от Гоце Секуловски.

Празнично слово прочете студентът Войден Божков от четвърти курс.

Патриарх Неофит отпрати поздравление към богословите.

„Пазете заветите на свети Климент и бъдете усърдни благовестители и апостоли на светото Еван-

гелие, което Господ ни завеща, защото в него ни е открита всяка необходимост за спасението ни истина.

Овладейте в дълбочина божествената наука и проповядвайте Евангелието на Царството Божие, защото такова е вашето призвание, такъв е вашият дял – да бъдете съвременни апостоли и свидетели Христови и да сеете семената на вярата и на благочестието сред прекрасния ни народ, който и днес, както и във времето на светия Охридски чудотворец Климент, жадува за Божието слово и търси „думи за вечен живот“! – благопожела Негово Светейшество и даде своя първосветителски благослов. Той подари на академичния параклис ка-

длинца, която да призовава студентите към молитвен живот.

Деканът на факултета проф. д-р Александър Омарчевски благодари на патриарх Неофит и на Св. Синод на БПЦ за оказаната чест и благословение.

По традиция след св. Литургия всички се отправиха в традиционното литийно шествие до паметника на св. Климент Охридски в градинката пред Ректората, където богословите поднесоха красив цветен венец.

Празничните тържества завършиха с традиционната Светоклиментова вечер в Богословския факултет, на която присъстваха много сегашни и бивши студенти и преподаватели.

Весела ИГНАТОВА

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синадално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа светски текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.